

проходила в два етапи, в результаті яких було значно спрощено процедуру реєстрації прав на землю та створено ринок землі, що дало потужний поштовх для розвитку економіки держави. Ефективний ринок земель сільськогосподарського призначення, як елемент земельної реформи, запроваджено і в Литві. При цьому значна кількість орних земель знаходиться у володінні великих компаній, які належно забезпечують охорону земельних ресурсів [2].

Підсумовуючи зазначене, стає зрозумілим, що земельно-реформаційні правовідносини протягом останніх декількох років важко віднести до четвертого етапу земельної реформи, оскільки вони спрямовані не на оптимізацію землекористування та посилення охорони земельних ресурсів, що відповідно є метою четвертого етапу. До їхнього основного спрямування скоріше можна віднести вдосконалення земельних правовідносин, забезпечення принципу прозорості в системі управління землею, завершення процесів, пов'язаних із перерозподілом земельних ділянок, запровадження ринку землі.

Список використаних джерел:

1. Мельник О.О. Земельна реформа в Україні: історія проведення та сьогодення / Мельник О.О. // Вісник Таврійського державного агротехнологічного університету. Випуск 22. – 2015. – С. 208-217.
2. Романовська О. Міжнародний досвід земельної реформи: чому немає панацеї / Романовська О. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.case-ukraine.com.ua/wpcontent/uploads/2013/06/MonthlyCaseStudy30052013_Land-Reform-FINAL.pdf

Дроздовська Ю.А.

студентка,

Науковий керівник: Остапенко Л.О.

кандидат юридичних наук, асистент,

Навчально-науковий інститут права та психології

Національного університету «Львівська політехніка»

ПРО ОСОБЛИВОСТІ АГРАРНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНИ ТА СРСР. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Аграрні відносини на сьогоднішньому етапі розвитку економіки розглядаються, як одні з визначальних і домінуючих в агропромисловому комплексі. Аграрні відносини представляють собою всю сукупність виробничих, соціальних, культурно – відносин між структурними формами в процесі виробництва, обміну, розподілу і споживання продовольства, що визначається характером землеволодіння і землекористування.

Аграрні відносини – це особливий вид відносин, який формується в суспільстві між членами цих відносин, а також являється пріоритетним у системі правових відносин [1, с. 90].

За часів існування СРСР при створенні колгоспів і радгоспів відбувалося насильницьке усуспільнення засобів праці, худоби тощо. Не бажаючи вступами у колгоспи, селяни масово різали худобу. Тому кількість коней з 1929 по 1935 рр. скоротилася з 32,6 млн. до 14,9 млн., приблизно у 2 рази зменшилося поголів'я великої рогатої худоби, припинилося зростання валової продукції сільського господарства [1, с. 115].

У наступні десятиліття більшість колгоспів і радгоспів були збитковими. У них впроваджувався позаекономічний примус до праці, відновлювалися феодальні методи експлуатації, відбувалося волонтариське витіснення різних форм власності, насамперед приватної, штучно фабрикувалися дві форми власності – колективна і державна.

Насправді колективна форма власності в сільському господарстві була одержавленою, управління нею здійснювалося адміністративно-командними методами, впродовж кількох десятиліть через механізм «ножиць цін» (завищених на продукцію промисловості і занижених на сільськогосподарську) весь додатковий і значна частка необхідного продукту вилучалися з села. Внаслідок такого пограбування селян зростало відчуження сільськогосподарських працівників від землі та інших засобів виробництва, втрачалися стимули до праці тощо. Крім того, проводилася політика прискороного зменшення колгоспів і збільшення кількості радгоспів.

Після розпаду СРСР перед незалежними державами постало питання про шляхи радикальної перебудови аграрних відносин. Все це зумовило необхідність за проведення радикальних реформ в аграрному секторі.

Після здобуття Україною незалежності важливо при виробленні та реалізації аграрної політики в Україні помилково не зробили ставку лише на створення фермерських господарств, на домінування приватної власності. Адже аграрно-промислові об'єднання здійснюють спеціальний випуск продукції рослинництва і тваринництва, займаються її первинною обробкою і зберіганням, вступають у виробничу кооперацію з постачальниками промислової продукції для сільського господарства

Під аграрними реформами – процес трансформації економічних відносин і насамперед відносин власності в сільському господарстві. Оскільки складовими частинами економічних відносин є техніко-економічні відносини та відносини економічної власності, то матеріальна основа аграрної реформи – це насамперед зміни в технологічному способі виробництва: впровадженні нової техніки, культури землеробства, нових форм організації виробництва і праці та ін. [2, с. 7, 8].

Варто зазначити що аграрні відносини тісно пов'язані з власністю на землю. Існує приватна власність на землю, має місце купівля і продаж її. Тобто вона виступає як товар.

В умовах ринкових перетворень в країнах колишнього СРСР значного поширення набуло твердження, що тільки приватна власність на землю дає змогу ефективно вести сільське господарство, і здійснюється курс на перетворення землі в об'єкт купівлі-продажу. В Україні першим кроком до цього стало паювання землі та узаконення купівлі-продажу ділянок землі, на яких облаштоване підсобне господарство, побудовані кооперативні гаражі,

підприємства тощо. Якими б не були кроки земельної реформи, відправним пунктом має стати визнання її соціальної спрямованості. Введення плати за землю, можливість продажу земельних ділянок, запровадження приватної власності на товарну землю, закріплення права безстрокового володіння землею з наступним її успадкуванням, здача земельних ділянок в оренду іноземним громадянам тощо, повинні вирішуватися виважено, оскільки можуть призвести до розвалу існуючих господарств і цим самим спричинити проблеми в забезпеченні населення продовольством, а промисловості – сировиною [3, с. 87].

Держава активно регулює аграрні відносини через механізм цін, оподаткування, кредитну політику, надання субсидій для сільського господарства, шляхом заохочення експорту сільськогосподарської продукції та ін. Слід звернути особливу увагу на зберігання, переробку та реалізацію сільськогосподарської продукції (в Україні через погане зберігання втрачається близько 25% всієї продукції).

Також при вступі України до Європейського Союзу на Україну буде покладена необхідність пошуку шляхів подальшого реформування розвитку аграрного сектора вітчизняної економіки. Маються на увазі, по-перше, перегляд внутрішньої аграрної політики у плані переходу на спільні для країн з ринковою економікою засади з регулюванням ринку, ефективною фінансовою підтримкою сільського господарства і створенням сучасної ринкової інфраструктури, а по-друге, вдосконалення зовнішньоекономічної політики, з прийняттям аналогічних з ЄС правил регулювання зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією.

При проведенні аграрної політики важливе значення має посилатися на світовий досвід, аналізу і шукаючи ті варіанти побудови аграрної платформи в Україні, котра би була вигідною і зручною для усіх громадян української держави.

Список використаних джерел:

1. Аграрне право України : Підручник / За ред. О. О. Погрібного. – К.: Істина, 2007. – 448 с.
2. Посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни Аграрне право // М. В. Шульга, В. П. Жушман, Г. С. Корнієнко. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. – 30 с.
3. Андрійчук В. Г., Зубець М. В., Юрчишин В. В. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти. – К.: Аграрна наука, 2005. – 140 с.